

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članka 39. stavak 1. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 10. do 16. ožujka 2009. godine, donijelo je

ODLUKU

I.

Graditeljska cjelina – Zgrada Kloстера (Samostan i škola časnih sestara Klanateljica Krvi Kristove) i Zgrada I. zasjedanja AVNOJ-a (Muzej AVNOJ-a) u Bihaću proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik se nalazi na prostoru označenom kao k.č. 5063 i 5064, ZK uložak br. 476 i 477, k.o. Bihać, općina Bihać, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Na nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite utvrđene Zakonom o provedbi odluka Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljenog prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 27/02, 6/04 i 51/07).

II.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, znanstvene, tehničke, administrativne i financijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) će utvrditi tehničke uvjete i osigurati financijska sredstva za izradbu i postavljanje informacijske ploče sa temeljnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III.

U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika, na prostoru definiranom u točki I. stavak 2. ove odluke, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite i radovi koji će osigurati održivu upotrebu objekta:

- dopušteni su isključivo istraživački, konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi na tekućem održavanju, radovi koji imaju za cilj prezentaciju spomenika i radovi čiji je cilj osigurati da objekat ostane u održivoj i isplativoj upotrebi, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na razini Federacije Bosne i Hercegovine;
- prije izradbe projekta restauracije, potrebno je izvršiti istraživačke radove koji će obuhvatiti analizu stabilnosti objekta, istraživačke

- radove na fasadama objekta koji će obuhvatiti analizu građevinskih materijala, analizu i sastav veziva, analizu stanja podloge za žbuku, kvalitetu slikanih slojeva, vrstu i ton boja na fasadama;
- izvršiti restauraciju unutarnjih prostora i njihovu adaptaciju javnoj – administrativnoj ili kuturnoj namjeni;
 - izvršiti sanaciju zidova objekta od prodora vlage – atmosfere i kapilarne;
 - izvršiti kompletnu zamjenu krovnog pokrivača i eventualnu zamjenu dotrajalih ili oštećenih elemenata krovne konstrukcije sa zamjenom dotrajalih i oštećenih horizontalnih i vertikalnih odvoda oborinske vode sa krovnih površina;
 - prilikom konzervatorsko-restauratorskih radova na objektu obvezno sačuvati ili vratiti njegov izvorni izgled glede obrade arhitektonskih detalja, boje zidova, uređenja parternih površina, tretmana otvora, tretmana fasada i vrste krovnog pokrivača;
 - prilikom konzervatorsko-restauratorskih radova koristiti izvorne materijale, primjenjivati izvorne metode obrade materijala i vezne elemente, i njihove ugradnje, u što je moguće većoj mjeri;
 - posebnu pažnju obratiti na konzervaciju i sanaciju očuvanih elemenata dekoracije, na fasadama objekta - dekoracija rađenih u žbuki;
 - izvršiti uređenje dvorišnog dijela objekta sa izradbom projekta odgovarajućeg hortikulturnog uređenja;
 - izvršiti elektroiluminaciju objekta.

IV.

Stavljaju se izvan snage svi provedbeni i razvojni prostorno-planski spisi koji su protivni odredbama ove odluke.

V.

Svatko, a posebice nadležna tijela Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i općinske službe suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VI.

Ova odluka dostavit će se Vladi Federacije, federalnom ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje, nadležnoj službi zaštite naslijeđa na razini Federacije Bosne i Hercegovine i općinskom tijelu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi provedbe mjera utvrđenih u toč. II. - V. ove odluke i nadležnom općinskom sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VII.

Sastavni je dio ove odluke obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim osobama u prostorijama i na web stranici Povjerenstva (<http://www.aneks8komisija.com.ba>).

VIII.

Prema članku V. stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Povjerenstva su konačne.

IX.

Danom donošenja ove odluke, sa Privremene liste nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 33/02, »Službeni glasnik Republike Srpske«, broj 79/02, »Službene novine Federacije BiH«, broj 59/02 i »Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH«, broj 4/03), briše se nacionalni spomenik upisan pod rednim brojem 53.

X.

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objave u «Službenom glasniku BiH».

Ovu je odluku Povjerenstvo donijelo u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović, Ljiljana Ševo.

Predsjedatelj Povjerenstva

Dubravko Lovrenović

Broj: 06.2-2-40/09-16
11. ožujka 2009. godine
Sarajevo

O b r a z l o Ź e n j e

I – UVOD

Na temelju članka 2. stavak 1. Zakona o provedbi odluka Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljenog prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, "nacionalni spomenik" je dobro koje je Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika proglasilo nacionalnim spomenikom, sukladno čl. V. i VI. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i dobra upisana na Privremenu listu nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 33/02), sve dok Povjerenstvo ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika donijelo je odluku o stavljanju objekta Kloster (Samostan sestara Klanateljica Krvi Kristove sa crkvom), Muzej Pounja na Privremenu listu nacionalnih spomenika BiH, pod rednim brojem 53.

Sukladno odredbama Zakona, a na temelju članka V. stavak 4. Aneksa 8. i članka 35. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, Povjerenstvo je pristupilo provedbi postupka za donošenje konačne odluke za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom.

Izjava o značaju dobra

Ovi objekti bivšeg samostana i škole iz kasnog XIX stoljeća proglašeni su nacionalnim spomenikom zbog svojih graditeljskih i estetskih kvaliteta, ali posebno zbog iznimnog povijesnog značaja. Upravo je na ovom mjestu, 1942. godine Bihać proglašen glavnim gradom slobodnog teritorija Bihaćke Republike, gdje je u novembru 1942. održano prvo zasjedanje Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije – događaj od velike važnosti u povijesti svih jugoslovenskih naroda.

II – PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodi donošenju konačne odluke o proglašenju, izvršen je uvid u:

- podatke o sadašnjem stanju i namjeni dobra, uključujući i opis i fotografije, podatke o oštećenjima tokom rata, podatke o eventualnim intervencijama na restauraciji ili drugoj vrsti radova na dobru, itd.,
- dokumentaciju o lokaciji imovine i sadašnjem vlasniku i korisniku dobra (kopija katastarskog plana, zemljišnoknjižni izvadak),
- povijesnu, arhitektonsku ili drugu dokumentarnu građu o dobru, koja je data u popisu korištenja dokumentacije u sklopu ove odluke.

Na temelju uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje dobra, utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija

Grad Bihać je izgrađen na obalama rijeke Une, a smješten je na sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine u Bihaćkom polju, između planina Plješevice i Grmeča.

Graditeljska cjelina koja se sastoji od zgrade Kloстера i Zgrada AVNOJ-a (Muzej AVNOJ-a) smještena je u užem središtu grada Bihaća, na raskrižju ulica 5. korpusa i Harmanskog sokaka.

Nacionalni spomenik se nalazi na lokaciji označenoj kao k.č. broj 5063 i 5064; ZK uložak broj 476 i 477; k.o. Bihać, općina Bihać, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Povijesni podaci¹

Prema većini povjesničara, toponim Bihać se po prvi put javlja 1260. godine u povelji – darovnici ugarskog kralja Bele IV. U srednjem vijeku, grad se razvijao kao slobodni kraljevski grad gdje su pored utvrde postojala i dva samostana, jedan dominikanski i jedan franjevački, zatim nekoliko crkava, veći broj trgovačkih i stambenih objekata, te nekoliko obrambenih kula. U XVI stoljeću, Bihać i okolni gradovi - utvrde ulaze u sastav tzv. Vojne krajine, koja čini utvrđeni obrambeni pojas prema sve učestalijim prodorima osmanskih trupa. Osmanska vojska je zauzela grad u lipnju mjesecu 1592. godine. Od tada, tijekom sljedeća tri stoljeća, Bihać će postati važna utvrda Osmanskog carstva na njenom krajnjem zapadu. Pored vojno-obrambene funkcije grad postaje i administrativno, zanatsko i trgovačko središte Bihaćke krajine. Specifičnost grada Bihaća u osmanskome razdoblju u odnosu na druge gradove u Bosni i Hercegovini, jeste sačuvana urbana struktura unutar gradskih bedema iz prethodnog razdoblja. Godine 1626. grad je popravljen, izgrađen je veliki broj kuća za stanovanje izvan zidina. Nova gradnja ne remeti postojeće vanjske gabarite utvrde, bez obzira što se bedemi utvrđuju novim tabijama i kulama. I unutrašnja urbana struktura uglavnom ostaje, uprkos gradnji novih objekata.

U vrijeme austrougarske uprave u Bosni i Hercegovini dolazi do uspostave novog društvenog poretka. Bihać postaje središte okružne upravne oblasti, postaje važan trgovačko, prometno, zanatsko i poljoprivredno središte. Dolaskom nove vlasti, dolazi do promjena u urbanističkoj strukturi grada. Grade se komunalni objekti, elektrane, zatim javni i stambeni objekti koji su građeni prema europskim uzorima.

Na poziv sveštenika fra Filipa Dujmušića časne sestre Klanateljice Krvi Kristove² 1893. godine dolaze u Bihać i postavljaju kamen temeljac za zgradu samostana i škole „Sv. Josip“ čija je gradnja trajala godinu dana. Škola je imala osam odjeljenja četverogodišnje škole, a 1930. u školi je bilo 326 učenika. Kasnije je otvorena i viša djevojačka škola. Za manju djecu sestre su organizirale vrtić. Osim obveznih školskih predmeta, časne sestre su držale časove za učenje na muzičkim instrumentima, zatim časove stranih jezika i izrade ručnih radova. Za vrijeme Drugog svjetskog rata zgrada je nekoliko puta bombardovana i oštećena tako da su časne

1 Više povijesnih podataka o Bihaću nalazi se u odluci o proglašenju povijesne građevine – Fethija džamija u Bihaću i u odluci o proglašenju Graditeljske cjeline - Župna crkva sv. Ante Padovanskog sa grobnicom bihaćkog plemstva (grobnica hrvatskih velikaša) nacionalnim spomenikom BiH.

2 Red sestara Klanateljica Krvi Kristove osnovan je 1834. godine u Acutu (Italija), a osnivač je sv. Marija De Mattias (1805.–1866.). Prve sestre redovnice Klanateljice Krvi Kristove dolaze iz Feldkircha (Austrija) u Banju Luku, 1879. godine na poziv trapista. Pored samostana u Banjaluci (1879.), osnivaju zajednice u Bihaću (1894.), Mahovljanima (1894.), Bosanskoj Gradišci (1898.), Zenici (1903.) i Jajcu (1912.). Glavna djelatnost sestara redovnica Klanateljica Krvi Kristove bila je osnivanje škola i dječjih vrtića i održavanje nastave u njima.

sestre tada morale napustiti zgradu. Nakon Drugog svjetskog rata, 1945. godine, ukinute su sve privatne škole i zgrada je nacionalizirana³.

Zgrada Kloстера (samostan i škola časnih sestara Klanateljica Krvi Kristove) sagrađena je 1894. godine i nazvana „kutovnica“ jer se sastoji od dva krila koja su međusobno povezana. Izvorna namjena ovog objekta bila je samostan i škola časnih sestara.

Nakon raspada Austrougarske monarhije 1918. godine, na teritoriju naših zemalja stvorena je Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca koja je egzistirala do 1929. godine kada nastaje Kraljevina Jugoslavija, koja je u travnju mjesecu 1941. godine okupirana od starne Njemačke i Italije.

Godine 1941. u Bosni i Hercegovini je uspostavljena vlast Nezavisne države Hrvatske (NDH). Komunistička partija Jugoslavije na čelu sa Josipom Brozom Titom⁴, vojnim snagama, Narodnooslobodilačkom vojskom Jugoslavije (NOVJ), u razdoblju od 02. do 04. studenoga 1942. godine izvršila je oslobađanje Bihaća i njegove okolice. Bihać je postao glavni grad oslobođenoga teritorija koji je obuhvaćao skoro jednu petinu teritorija predratne Jugoslavije. Ovaj slobodni teritorij nazvan je *Bihaćka republika* i egzistirao je 86 dana.

U Bihaću je 26. i 27. studenoga 1942. godine održano Prvo zasjedanje Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije⁵ (AVNOJ-a)⁶, na kojem su donesene dvije rezolucije, *Rezolucija o osnivanju Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije* i *Rezolucija o organizaciji AVNOJ-a*. Prvo zasjedanje AVNOJ-a održano je u zgradi koja je bila depadans zgrade Kloster, a izgrađena je neposredno pred Drugi svjetski rat, 08. januara 1939. godine bilo je njeno svečano otvorenje. Izvorna namjena ovog objekta bila je dvorana u kojoj su se održavale priredbe, kulturni događaji i razne manifestacije. Održavanje Prvog zasjedanja AVNOJ-a ima važan povijesni značaj za sve jugoslavenske narode. Nakon tog povijesnog događaja, objekat dobija naziv zgrada Prvog zasjedanja AVNOJ-a. Deset godina nakon Prvog zasjedanja AVNOJ-a, 25.11.1952. godine, u zgradi je otvoren Spomen-muzej i postavljena prva izložba. Od 1953. do 1956. godine vršeni su radovi na restauraciji enterijera zgrade.

Danas su u zgradi Kloстера smješteni Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa US kantona, optičarska radnja, ABS banka, Muzej Pounja, biblioteka časnih sestara Klanateljica Krvi Kristove⁷, prostorije starne HDZ, Niža muzička, Srednja muzička škola i Srednja umjetnička škola.

Zgrada I. zasjedanja AVNOJ-a je objekat javnog karaktera i služi za održavanje različitih kulturnih manifestacija i muzejskih izložbi. Najveća oštećenja

3 Većina ovih podataka dobijena je od sestre Viktorije Kosak, zaposlene u Katoličkom školskom centru u Bihaću.

4 Josip Broz Tito (1892.-1980.) je ličnost koja je najzaslužnija za stvaranje SFR Jugoslavije. KPJ je pristupio 1920. godine, a 1937. godine postaje generalni sekretar CK KPJ. Godine 1941. postaje vrhovni komandant NOP Jugoslavije i predvodi ujedinjene narode Jugoslavije u borbi protiv fašizma. 7. marta 1945. godine formira vladu FRJ. U januaru 1953. godine izabran je za predsjednika SFR Jugoslavije, a kasnije i za doživotnog predsjednika.

5 Prvo zasjedanje AVNOJ-a je bio iznimno važan politički događaj u povijesti naroda Jugoslavije koji su se borili protiv fašizma, gdje su stvorene konture buduće demokratske države.

6 AVNOJ (Antifašističko Vijeće Narodnog Oslobođenja Jugoslavije) je konstituiran kao opštenacionalno i općepolitičko predstavništvo Narodnooslobodilačkog pokreta Jugoslavije. Prvo zasjedanje AVNOJ-a predstavlja iznimno važan politički događaj u povijesti naroda Jugoslavije koji su se borili protiv fašizma, gdje su stvorene konture buduće demokratske države.

7 U siječnju 2007. godine Općina Bihać je časnim sestrama dodijelila na korištenje prostor veličine 85 m² u kojem je smještena biblioteka.

objekat je pretrpio tijekom ratnih dejstava (1992.-1995.) kada je izravnim pogodkom projektila oštećen dio krova ovog objekta.

2. Opis dobra

Zgrada Kloстера (Samostan i škola časnih sestara Klanateljica Krvi Kristove)

Zgrada Kloстера predstavlja primjer arhitektonskog izraza iz razdoblja austrougarske uprave u Bosni i Hercegovini, što je vidljivo kako po izgledu objekata, njegovim dimenzijama tako i po materijalizaciji.

Zgrada je imala važnu ulogu u urbanom oblikovanju Bihaća. Sagrađena 1894. godine kao „kutovnica“, sastoji se od dva krila međusobno povezana pod kutom od 130 stupnjeva. Jedno krilo (istočno) je paralelno sa ulicom 5. korpusa, a drugo (sjeverno) sa ulicom Harmanski sokak.

Izvorna namjena ovog objekta bila je samostan i škola časnih sestara, iz čega su proizašli temeljni sadržaji objekta.

Vanjske dimenzije istočnog krila iznose cca 23,55X15,05 m, a dimenzije sjevernog krila iznose cca 28,30X12,50 m.

Objekat ima sljedeće etaže: podrum, prizemlje, kat i potkrovlje.

Osnovni materijali za izgradnju ovog objekta bili su: kamen, opeka, crijep, željezo, eternit, drvo i lim. Kamen je korišten kao lomljenik u temeljima sa žbukom. Korišten je za izradbu vanjskog i unutrašnjeg stubišta. Objekt je izveden u masivnom konstruktivnom sustavu, uz korištenje tradicionalnih materijala. Temeljni konstruktivni sustav sastoji se od nosive zidne konstrukcije rađene od opeke austrijskog formata čija debljina konstruktivnih zidova iznosi cca 80 cm, a ostalih etaža cca 65 cm. Svi unutrašnji i vanjski zidovi objekta su ožbukani produžno cementnom žbukom i bojeni. Međukatna i krovna konstrukcija su izrađene od drveta. Krov je dvovodni, blagog nagiba, sa pokrovom izrađenim od crijepa.

Podrumske prostorije se nalaze ispod dijela istočnog krila objekta i njihove dimenzija iznose cca 14,87X8,40 m. Stropna konstrukcija iznad podruma izvedena je od opečnih blokova. Podrumski prostor koristi Umjetnička škola za svoje potrebe. U prizemlju istočnog krila objekta, u prostorima koji su okrenuti prema ulici 5. korpusa, nalaze se poslovni prostori u kojem je smještena optičarska radnja i ABS banaka. Ostale prostore prizemlja ovog krila koristi Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihaća kao kancelarijski prostor. U središnjem dijelu objekta gdje se spajaju dva krila objekta, i to na dijelu koji je okrenut prema raskrižju ulica, smještena je galerija Muzeja Unsko-sanskog kantona. U prizemlju sjevernog krila objekta, u prostorima koji su okrenuti prema ulici Harmanski sokak, nalazi se knjižnica časnih sestara i prostor HDZ stranke. Ostali prostori pripadaju Muzeju AVNOJ-a. Sve prostorije na katu pripadaju Muzeju Unsko-sanskog kantona i koriste se kao depoi i kancelarijski prostori. Prostorije u potkrovlju koristi Umjetnička škola.

Glavni ulaz u objekat Kloстера se nalazi na južnoj strani objekta. Dvokrako stubište kojim je ostvarena vertikalna komunikacija u objektu je postavljeno neposredno uz glavni ulaz, na jugozapadnoj strani objekta i njegova širina iznosi 2,7 m. Svijetla visina u prizemlju i katu iznosi cca 4,1 m, u potkrovlju cca 3,10 m, a u podrumu cca 2,3 m.

Fasade objekta su jednostavne obrade i jedina dekoracija na njima je pravilan ritam prozorskih otvora. Fasade krila objekta koje su okrenute prema ulicama su oblikovno složenije od fasada koje su okrenute prema dvorištu. Istočna i sjeverna

fasada objekta se sastoje od prozorskih otvora prizemlja, kata i krovnih prozora. Prozorski otvori i otvori vrata u prizemlju su jednostavne obrade, bez dekoracije. Svaki poslovni prostor u prizemlju ima i svoja vrata. Naknadno su izvedeni i prilagođeni današnjoj namjeni prostora. Prozorski otvori kata su izrađeni od drveta, pravokutnog su oblika, dimenzija cca 2,15X1,15 m. Smješteni su u pravilnim razmacima od 1,4 m, sa istaknutom dekoracijom u obliku timpanona koja se nalazi na gornjoj strani prozora. Ovi prozorski otvori na svojoj podužnoj strani imaju bojenu dekoraciju u obliku pravokutnih polja, što skupa sa timpanonima predstavlja jedinu dekoraciju na čitavom objektu. Na istočnom krilu se nalazi sedam ovakvih prozorskih otvora, na sjevernom krilu osam i na središnjem dijelu tri. Na južnoj, zabatnoj fasadi objekta se nalazi glavni ulaz u objekat i četiri prozorska otvora istih dimenzija i iste obrade. Na fasadama objekta koje gledaju u dvorište (zapadna i južna fasada) prozorski otvori su postavljeni u dva reda, i to na dijelu prizemlja i dijelu kata. Prozorski otvori su drveni, istih dimenzija kao i na ostalim fasadama (cca 2,15X1,15 m) samo su bez dekoracije. Prozori u potkrovlju su drveni, kasnije postavljeni i jednostavne su izrade.

Zgrada I. zasjedanja AVNOJ-a (Muzej AVNOJ-a)

Zrada I. zasjedanja AVNOJ-a⁸ građena je u stilu „moderne“ sa jasno izraženim volumenima koji proizilaze iz pojedinih funkcionalnih sadržaja, bez upotrebe arhitektonske plastike ili bilo kakvih drugih dekoracija na fasadi.

Posebnu arhitektonsko-urbanističku vrijednost predstavlja tlocrtna forma objekta koja ima oblik trapeza i koja je proizašla iz namjene ali i raspoloživog prostora lokaliteta na kojem je izgrađena. Ovako odabranom tlocrtnom formom ostvaren je povoljan odnos pojedinih funkcionalnih sadržaja unutar objekta ali i odnos prema postojećoj zgradi Kloстера. Zgrada I zasjedanja AVNOJ-a se nalazi na sjeverozapadnoj strani u odnosu na zgradu Kloстера. Preko hola kojim se pristupa prostoru garderoba koje se nalaze u zgradi Kloстера, ostvorena je veza sa njom.

Objekat se sastoji od prizemlja i galerije. U zgradi I. zasjedanja AVNOJ-a nalaze se sljedeće prostorije: ulazni hol, dvorana i galerija, zatim pozornica za izvođenje kulturnih programa. Tu se nalaze i pomoćni sadržaji, kao što su spremište za rekvizite, sanitarni čvor i garderobe za izvođače, koji su smješteni u prostoru zgrade Kloстера. Naročitu funkcionalnu vrijednost predstavlja dobra akustika dvorane, što korespondira sa temeljnom namjenom objekta. Ovakvo funkcionalno-dispoziciono rješenje zadržano je i do danas.

Osnova objekta je u obliku trapeza i svojom dužom stranom orijentirana je u pravcu sjever-jug. Vanjski zid zapadne strane objekta (dužine cca 27,28 m) je duži u odnosu na istočni zid (dužine cca 23,21 m). Na sjeverozapadnoj strani objekta je smješteno vanjsko stubište preko kojeg je ostvorena vertikalna komunikacija sa galerijom. Na južnoj strani objekta, vanjski zid je polukružno izveden i njegova dužina iznosi cca 20,0 m a visina je cca 7,45 m. Na južnoj strani se nalazi glavni ulaz u objekat. To su drvena dvokrilna vrata dimenzija cca 195X210 cm. Prvi prostor u objektu je hol širine 1,97 m na istočnoj strani i 2,55 m širine na zapadnoj. Svijetla visina hola je 2,59 m. Južni i sjeverni zid hola ima polukružni oblik i njihove dužine iznose cc 20,0 m. Na zapadnom zidu hola nalazi se sanitarni čvor, a na istočnom zidu su smještena drvena dvokrilna vrata dimenzija cca 195X210 cm. Iz prostora hola

⁸ Iz Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać dobili smo informaciju da je vjerojatno projektant ovog objekta hrvatski arhitekta Stjepan Podhorski (187. - 1945.).

se preko troja dvokrilnih vrata ulazi u predprostor glavne dvorane. Predprostor je od glavnog prostora odvojen zidnim panelima, između kojih se nalaze četiri stupa dimenzije cca 37X37 cm na koje se oslonja galerija. Širina predprostora je ista kao i širina galerije i iznosi cca 3,0 m. Svijetla visna predprostora je 2,59 m, a galerije 3,48 m. Glavni prostor dvorane ima površinu od 170 m² a svjetle visna je 5,40 m. Prostor bine je smješten na sjevernoj strani dvorane. Njegova površina je cca 42,45 m², a svijetla visina cca 4,40 m. U odnosu na pod dvorane, pod bine je viši za cca 1,0 m. Iza bine je smješten tzv. polifunkcionalni prostor, površine cca 22,35 m². Iz ovog prostora se ulazi u predprostor iz kojeg je omogućen pristup garderobama i sanitarijama za sudionike programa. Visina ovih prostora iznosi cca 410 m.

Zgrada je građena sistemom masivnih zidova od kamena bihacita čija debljina iznosi cca 70 cm. Krovna i stropna konstrukcija izvedena je sistemom drvenih i metalnih rešetki, koje nose krovnu i stropnu konstrukciju. Krov je složen od različitihih jednovodnih krovnih ploha i ravnim kraovom na dijelu pomoćnih prostorija koje se nalaze na sjevernom dijelu objekta. Pokrov svih slivnih površina je izrađen od aluminijskog PVC lima.

Istočna i zapadna fasada objekta su jednostavne, modernističke bez dekoracije, sa dva prozorska otvora na zapadnoj fasadi i jednim prozorskim otvorom na istočnoj fasadi. Osim prozorskih otvora, na istočnoj i zapadnoj fasadi se nalaze po jedna dvokrilna vrata. Južna fasada je nešto drugačija od predhodnih. U prizemlju objekta se nalazi prostor koji predstavlja ulazni dio koji je prekriven jednovodnim krovom. Na njemu se nalaze glavni ulaz, dva trokrilna prozora (dimenzija cca 180X120 cm) i tri manja prozora od sanitarija (dimenzija cca 50x50 cm). Na dijelu galerije se nalazi pet trokrilnih prozora sa nadsvjetlom (dimenzija 180X170 cm)

Svi zidovi su ožbukani i bojeni. Podovi su najvećim dijelom rađeni u keramičkim pločicama, osim prostora glavne dvorane gdje je na podu postavljen parket.

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika donijelo je odluku o stavljanju „**Kloster**“ (**Samostan sestara Klanateljica Krvi Kristove sa crkvom**), **Muzej Pounja** na Privremenu listu nacionalnih spomenika pod rednim brojem **53**.

4. Istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi

Na Zgradi Klostera nisu rađeni konzervatorsko-restauratorski radovi, izuzev radova tehničkog održavanja.

Od 1953. do 1956. godine vršeni su radovi na restauraciji enterijera zgrade I. zasjedanja AVNOJ-a.

Na Zgradi I. zasjedanja AVNOJ-a rađeni su radovi restauracije i rekonstrukcije objekta prema projektnoj dokumentaciji *Konstruktivna sanacija Muzej I. zasjedanja AVNOJ-a* koju je izradio Zavod za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta iz 2004. godine. Radovi na enterijeru objekta još nisu završeni u cjelosti.

5. Sadašnje stanje dobra

Zgrada Klostera (Samostan i škola časnih sestara Klanateljica Krvi Kristove)

- Objekat je usljed neodržavanja u lošem stanju što je vidljivo naročito na fasadama.
- Krov i gornji dijelovi objekta su u tijeku rata u Bosni i Hercegovini od (od 1992. do 1995. godine) nekoliko puta bili pogođeni artiljerijskim zrnima.
- Najveća oštećenja registrirana su na jugoistočnom uglu objekta, središnjem dijelu prvog sprata iznad horizontalnog vijenca i na završnom vijencu zgrade. Oštećenja na objektu su nakon završetka rata djelomično sanirana.
- Usljed loše odvodnje oborinske vode sa krovova i oštećenja vertikalnih i horizontalnih oluka, došlo je do oštećenja žbuke na fasadama na mjestima gdje su vertikale prekinute.

Zgrada I. zasjedanja AVNOJ-a (Muzej AVNOJ-a)

Radovi na restauraciji objekta su u završnoj fazi.

6. Specifični rizici

- Prodor oborinske vode.

Sastavni dio ove odluke su:

- kopija katastarskog plana,
- z.k. izvadak, posjedovni list,
- fotodokumentacija,
- nacrti postojećeg stanja urađeni od strane Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa USK-a,
- Nacrti projekta Konstruktivna sanacija Muzej . zasjedanja AVNOJ-a.

III - ZAKLJUČAK

Primjenjujući Kriterije za proglašenje dobara nacionalnim spomenicima ("Službeni glasnik BiH", br. 33/02 i 15/03), Povjerenstvo donosi odluku kao u dispozitivu. Odluka je utemeljena na sljedećim kriterijima:

A.Vremensko određenje

(dobra nastala od prapovijesti do kraja XX stoljeća)

B. Povijesna vrijednost

(veza građevine, cjeline ili područja sa povijesnom ličnošću ili značajnim događajem u povijesti)

C. Umjetnička i estetska vrijednost

- v. Vrijednost detalja
- vi. Vrijednost konstrukcije

D. Čitljivost (dokumentarna, znanstvena, obrazovna vrijednost)

- iv. Svjedočanstvo o određenom tipu, stilu ili regionalnom maniru

F. Ambijentalna vrijednost

- i. Odnos oblika prema ostalim dijelovima cjeline
- ii. Značenje u strukturi i slici grada

Korištena literatura

U tijeku vođenja postupka proglašenja graditeljske cjeline Zgrada Kloster (Samostan i škola časnih sestara Klanateljica Krvi Kristove i Zgrada I. zasjedanja AVNOJ-a (Muzej AVNOJ-a) u Bihaću nacionalnim spomenikom, korištena je sljedeća literatura:

1982. Monografija Bihać, BIGZ, Beogradski izdavačko-grafički zavod, 1982.
1982. Prvo zasjedanje AVNOJ-a (1942.-1982.), Sarajevo, 1982.
1987. Krzović, Ibrahim, Arhitektura Bosne i Hercegovine 1878. - 1918., Umjetnička Galerija Bosne i Hercegovine, Sarajevo.
1998. Kurto, Nedžad, Arhitektura Bosne i Hercegovine; Razvoj bosanskog stila, Sarajevo Publishing, Međunarodni centar za mir, Sarajevo.
1998. Grupa autora, *Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata*, Bosanski kulturni centar Sarajevo, 1998.; Mr. Brkljača, Seka; Mr. Pelesić, Muhidin; Mr. Kamberović, Husnija, Drugi svjetski rat.
2008. Dokumentacija Arhiva BiH.
2008. Dokumentacija dobijena iz Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa Biha.

Nositelj istraživanja i izrade Prijedloga odluke:

*Alisa Marjanović, diplomirani inženjer arhitekture,
saradnik za spomenike graditeljskog naslijeđa
u Povjerenstvu za očuvanje nacionalnih spomenika*